

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: 2S/13/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1016200377
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jeannette Hajdinová
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2024:1016200377.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jeannette Hajdinovej a členov senátu Mgr. Pavla Ištóka a JUDr. Iny Šingliarovej, v právnej veci žalobcu: A. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom: Sch. C. X, XXX XX D., zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária Zuzák, s.r.o., so sídlom Regus Europeum Business Centre Suché Mýto 1, 811 03 Bratislava, IČO: 47 243 228, za ktorú koná advokát a konateľ lic. jur. E. F. G., H., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, IČO: 30 807 484, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa 21.12.2015, takto

rozhodol:

I. Návrh žalobcu na prerušenie konania sa zamietá.

II. Správny súd v Bratislave rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa 21.12.2015 spolu s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 09.09.2015 zrušuje a vec vracia orgánu verejnej správy prvého stupňa na ďalšie konanie.

III. Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania pred správnym súdom a kasačným súdom.

odôvodnenie:

I. Priebeh administratívneho konania

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava, vydala dňa 5.12.2013 rozhodnutie č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX, ktorým podľa § 144 ods. 1, § 152a, § 178 ods. 1 písm. a) ôsmy bod zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 461/2003 Z.z.) žalobcovi predpísala poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za obdobie júl 2005 až december 2008 v celkovej výške 6.746,46 € (ďalej len rozhodnutie o predpísaní poistného).

2. Žalobca dňa 08. 01.2014 požiadal o povolenie splátok poistného; žiadosť doručil žalovanej dňa 09.01.2014. Žalovaná rozhodla rozhodnutím č. 1100-81012-GC13/2014 zo dňa 29. 10. 2014, ktorým boli žalobcovi povolené splátky poistného v zostatkovej výške 4.999,86 € a úrokov v sume 274,08 €. Rozhodnutie sa nevzťahuje na poistné predpísané žalobcovi rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 5.12.2013 za obdobie júl 2005 - december 2008 (odsek 3. tohto rozhodnutia).

3. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava, vydala dňa 9.9.2015 rozhodnutie č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX, ktorým podľa § 178 ods. 1 písm. a) deviaty bod, § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. žalobcovi predpísala za obdobie júl 2005 až december 2008 penále v sume 6745,83 Eur vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné

dôchodkové sporenie, poisťného na invalidné poistenie, poisťného do rezervného fondu solidarity, vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, alebo zaplatená v hotovosti (ďalej len rozhodnutie pobočky alebo prvostupňové rozhodnutie). Zároveň konštatovala, že neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia je jeho príloha.

4. Žalovaný dňa 21.12.2015 vydal rozhodnutie č. XXXXX-X/XXXX-XX (ďalej aj napadnuté rozhodnutie), ktorým odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu pobočky zamietol a rozhodnutie pobočky č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 9.9.2015 o predpísaní penále potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia žalovaná uviedla, že podľa výpisu zo Živnostenského registra č. 104- 20854, Okresný súd Bratislava 1 vydal žalobcovi živnostenský list č. ŽO-2001/01030-00002 s dátumom vzniku oprávnenia prevádzkovať živnosť 14.02.2011. Na základe uvedeného živnostenského listu sa pre účely sociálneho poistenia stal žalobca samostatne zárobkovo činnou osobou, pričom ukončil svoju podnikateľskú činnosť k 29.08.2015. V odvolacom konaní bolo zistené, že žiadosť žalobcu o povolenie splácať dlžnú sumu poisťného v splátkach zo dňa 08.01.2014 bola Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava doručená dňa 06.10.2014. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím č. 1100-81012-GC13/2014 zo dňa 29.10.2014 povolila žalobcovi v zmysle ustanovenia § 146 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. splátky dlžných súm poisťného predpísané rozhodnutím v sume 5 273,94 Eur. Poistné za obdobie jún 2005 až december 2008 žalobca zaplatil pred vydaním rozhodnutia č. 1100-81012- GC13/2014 o povolenie splácať dlžnú sumu poisťného v splátkach. Žalobca nemal na dlžné poistné za obdobie jún 2005 až december 2008 povolené splátky dlžných súm v zmysle § 146 zákona č. 461/2003 Z.z., preto nemožno v tomto prípade aplikovať ustanovenie § 146 ods. 4 cit. zákona. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť penále, ktoré sa viažu na dlžné sumy poisťného za obdobie jún 2005 až december 2008 bolo vypočítané odo dňa splatnosti poisťného do dňa jeho skutočného zaplatenia. V odvolacom konaní bolo preukázané, že nejde o duplicitné predpísanie už raz zaplateného penále. Penále v zmysle ustanovenia § 240 zákona č. 461/2003 Z.z. je základným, zákonom ustanoveným právnym následkom nesplnenia odvodovej povinnosti včas, jej nesplnenia v správnej sume alebo vôbec. Povinnosť predpísať penále ukladá sociálnej poisťovni zákon.

II. Žaloba

5. Žalobca podal proti rozhodnutiu žalovaného č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa 21.12.2015 správnu žalobu, žiadal, aby súd zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj orgánu verejnej správy prvého stupňa a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Považuje napadnuté rozhodnutie za nezákonné a namietá, že:

- rozhodnutie žalovaného je nezákonné z dôvodu nepreskúmateľnosti pre nezrozumiteľnosť, uvedenie nesprávneho ustanovenia zákona, nesplnenie zákonnej povinnosti žalovaného,
- žalovaný oneskorene rozhodol o jeho žiadosti o splátkový kalendár, čím porušil zákonnú povinnosť konať a rozhodnúť v zákonom stanovenej lehote v zmysle § 210 ods. 2 v spojení s § 210 ods. 1 a s § 178 ods. 1 písm. a/ bod 10 zákona č. 461/2003 Z.z.,
- poistné predpísané rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 5.12.2013 v sume 6.746,46 € bolo v plno rozsahu uhradené dňom 23.06.2014, t.j. pred vydaním splátkového kalendára, nakoľko žalovaný podal návrh na vykonanie exekúcie a exekútorovi bolo vydané poverenie už 15.5.2014,
- suma predpísaného penále sa takmer rovná predpísanému poistnému,
- oneskorené rozhodnutie o jeho žiadosti o splátkový kalendár malo vplyv na výšku predpísaného penále, a preto žalobca považuje porušenie povinnosti rozhodnúť v zákonom stanovenej lehote o splátkovom kalendári za takú vadu konania, ktorá má za následok i nezákonnosť rozhodnutia o vyrubení penále zo dňa 09.09.2015 a následne i rozhodnutia o odvolaní zo dňa 21.12.2015,
- žalobca namietal, že žalovaný musel vedieť, že penále za mesiace júl a august 2005 je premlčané a preto nemalo byť za toto obdobie nikdy ani vyrubené.

6. Žalobca zároveň navrhol, aby súd podal návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR o súlade § 146 ods. 4 a § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. s Ústavou SR v zmysle čl. 125 ods. 1 písm. a/ Ústavy SR. Žalovaná podľa jeho názoru pri rozhodovaní o uložení penále, následne pri rozhodovaní o odvolaní aplikovala ustanovenie § 240 ods. 1 a § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., ktoré žalobca považuje za odporujúce Ústave SR

7. Žalobca má za to, že ustanovenie § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré upravuje penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, čo predstavuje 18,25 % ročný úrok,

je diskriminačné, pretože štát ako verejnoprávny subjekt zákonne upravil úrok, ktorý z hľadiska občianskoprávných vzťahov považuje za nezákonný a v rozpore s dobrými mravmi.

8. Štát tým, že umožnil vo vzťahu medzi štátom a občanom úrok vo výške 18,25 % ročne z dlžnej sumy a rovnakú sumu v súkromnoprávných vzťahoch medzi obchodníkom a spotrebiteľom považuje za nezákonnú, stanovil tak odlišné podmienky pre ostatných veriteľov, čo je podľa žalobcu v rozpore s článkom 12 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a/ a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.

9. V zmysle § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 % bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. V opačnom prípade by sa dohodnutá úroková sadzba považovala za v rozpore s dobrými mravmi a za absolútne neplatnú.

10. Žalobca bol ďalej názoru, že aj ustanovenie § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. je v rozpore s Ústavou SR, konkrétne v rozpore s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, nakoľko je pre adresáta právnej normy nejasné a nezrozumiteľné, a preto ústavne nekonformný zákon nemôže byť v právnych vzťahoch medzi žalobcom a žalovanou aplikovateľný. Dotknuté znenie zákona podľa žalobcu v adresátovi právnej normy vzbudzuje, že v prípade omeškania s plnením poistného pri umožnení splatiť predpísané poistné formou splátok, sa ustanovenia o predpísaní penále nepoužijú, t.j. penále sa nevyrubí. Výklad žalovanej však spočíva v tom, že ustanovenie o predpísaní penále sa nepoužije na obdobie, kedy dochádza k splácaniu dlžných súm, t.j. na obdobie splátkového kalendára. Vzhľadom na výšku zákonom ustanoveného penále má rozdiel pri výklade zákonného ustanovenia dosah na práva občanov, ktorých sa toto ustanovenie dotýka.

III. Vyjadrenie žalovaného

11. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe navrhol, aby správny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Zdôraznil predovšetkým, že ak by sa žalobca nevyhýbal odvodovej povinnosti, nevznikli by právne skutočnosti, ktoré podmieňujú predpísanie penále. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. bol prvostupňový orgán povinný predpísať penále, keďže možnosť ich nepredpísať z predmetného ustanovenia nevyplýva. Žalovaný nie je oprávnený rozhodovať o tom, či niektoré ustanovenie zákona je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. Na povolenie splátok dlžných súm nemá žalobca ani žiaden iný odväzateľa právny nárok. Na premlčanie sa neprihliada z úradnej povinnosti, pričom žalobca do právoplatného skončenia konania vo veci predpísania penále námietku premlčania nevzniesol.

12. K vyjadreniu žalovaného sa žalobca písomne nevyjadril.

IV. Rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho správneho súdu SR

13. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5S/44/2016-60 zo dňa 6.6.2017 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXXXX-X/XXXX-XX z 21.12.2015, jeho podnet na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov považoval za nedôvodný, pričom mu náhradu trov konania nepriznal.

14. Tento rozsudok krajského súdu bol na základe kasačnej sťažnosti žalobcu podľa § 462 ods. 1 SSP v spojení s § 440 ods. 1 písm. f), písm. g) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zrušený rozsudkom Najvyššieho súdu SR č. k. 7Sžsk/38/2018-97 zo dňa 21.8.2019 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie s poukazom na to, že napriek podnetu žalobcu na podanie návrhu na začatie konania na Ústavný súd SR o súlade ustanovení § 240 ods. 1, § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. s Ústavou SR, pri zohľadnení rozhodnutia Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 269/09-30 zo dňa 7.7.2009, krajský súd nevykonal ústavne konformný výklad právnej normy a nevysvetlil, z akého dôvodu považuje právnu normu za ústavne súladnú, pričom sa návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov nezaoberal a len stroho konštatoval, že ho považuje za nedôvodný. V tejto súvislosti bolo krajskému súdu uložené vec opätovne prejednať, dôsledne sa vysporiadať s námietkou žalobcu o protiústavnosti právneho predpisu a následne rozhodnúť s náležitým a presvedčivým odôvodnením rozhodnutia.

15. Krajský súd v Bratislave v poradí druhým rozsudkom v tejto veci č. k. 5S/214/2019-178 zo dňa 26.4.2022 rozhodnutie žalovaného č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa 21.12.2015 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 9.9.2015 zrušil a vec vrátil

žalovanému na ďalšie konanie, pričom žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na úplnú náhradu trov konania. Zároveň zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na obdobnú vec, ktorú právoplatne rozhodoval vo vzťahu k rovnakým účastníkom rozsudkom sp. zn. 6S/45/2016 zo dňa 10.5.2018. V zmysle § 140 SSP potom už len stručne zopakoval dôvody tohto rozhodnutia (ich citáciou v niektorých častiach), ktoré sa s ohľadom na uplatnené námietky vzťahovali i na danú vec, a týkali sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorým bolo predpísané penále, obsahujúce stručné odôvodnenie a nepresnosti s tým, že informácie z prílohovej tabuľky nekorešpondujú s informáciami v odôvodnení rozhodnutia a absentujú v ňom na vec sa vzťahujúce rozhodnutia. Podľa názoru krajského súdu v totožnom rozhodnutí sa vada nepreskúmateľnosti premietla aj do odôvodnenia žalovanej v časti aplikácie § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., keď z predmetného odôvodnenia nie je zrejmé, kedy a na základe akých skutkových a právnych okolností rozhodnutie o žiadosti o povolenie splátok malo dopad na preskúmané rozhodnutie. Správny orgán podľa neho nedostatočne uviedol skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie, neuviedol žiadne skutkové zistenia, ktoré by mali tvoriť materiálny základ pre tvorbu záveru o skutkovom stave veci. Argumentácia odôvodnenia rozhodnutia má byť presvedčivá tak, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým správny orgán na základe týchto premís dospel, boli prijateľné, racionálne a presvedčivé. V predmetnej veci sa správny súd stotožnil s uvedenou argumentáciou v plnom rozsahu a dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie i rozhodnutie pobočky sú nezákonné z dôvodu ich nepreskúmateľnosti pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, preto žalobe v celom rozsahu podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP vyhovel. K návrhu na prerušenie konania a predloženia veci Ústavnému súdu SR na konanie o súlade právnych predpisov citoval svoj rozsudok sp. zn. 6S/45/2016 zo dňa 10.5.2018, s tým, že súd má povinnosť prerušiť konanie len v prípade, ak sa domnieva, že iný právny predpis odporuje zákonu, potreba tohto postupu však nie je daná v prípade, ak o ústavnosti zákona má pochybnosti účastník, nie konajúci súd. K tejto otázke zároveň dodal, že z ustanovenia § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. jednoznačne vyplýva, že ak je akákoľvek suma predmetom splátkového kalendára, na túto už nie je možné predpísať penále, pričom predmetom konania o súlade právnych predpisov môže byť iba preskúmanie súladu textu právneho predpisu s Ústavou Slovenskej republiky, nie jeho výkladu. Správny súd v danej veci nezistil ani nejednoznačnosť dotknutého zákonného ustanovenia. Konštatoval, že vzhľadom na nepreskúmateľnosť napadnutých rozhodnutí nevykonával hmotnoprávne posúdenie veci ani nepodával relevantný výklad právnych noriem, keďže skutkový stav z administratívnych rozhodnutí nie je možné zistiť. Podľa neho nebolo dôvodné prerušenie konania, keď pri súčasnom stave veci nebolo zrejmé, aké zákonné ustanovenia a akým spôsobom budú použité v ďalšom konaní, a či aj po tomto novom rozhodnutí orgánov verejnej správy budú súčasné námietky žalobcu vzťahujúce sa k nesúladu právnych predpisov stále dôvodné. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP.

16. Proti uvedenému rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalovaný, o ktorej rozhodol Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“) rozsudkom sp.zn. 6Ssk/116/2022 zo dňa 31.05.2023, tak že rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/214/2019-178 zo dňa 26.4.2022 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. NSS SR uviedol, že krajský súd nesplnil to, čo mu bolo v rámci kasácie uložené, a dôsledne sa neriadil názorom kasačného súdu, keď sa nevysporiadal s tou časťou námietok žalobcu, ktoré sa týkali výšky samotného penále, upravenej v § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako 0,05 % za každý deň omeškania, t. j. 18,25 % ročne. Krajský súd v danej veci nevysvetlil, prečo považuje zákonom stanovenú výšku penále za takú, ktorá je nielen ústavne súladná, ale neporušuje ani ostatné práva účastníka konania. Uložil krajskému súdu, aby v ďalšom konaní analyzoval právny a judikatórny stav v nastolenej otázke (výšky penále) a vyložil ustanovenie § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. tak, aby boli zachované práva účastníkov konania (ústavno-konformne), pričom sa vysporiada s otázkou jeho možnej protiústavnosti a eventuálne podania návrhu na Ústavný súd SR. NSS SR preskúmaním súdneho spisu zistil, že hoci rozhodnutie žalovanej bolo súdu predložené žalobcom a je súčasťou súdneho spisu (č. l. 29), chyba v ňom strana 3, ktorá je z hľadiska odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia a jeho argumentácie neopomenuteľná. Skutočnosť, že krajský súd žalovanej vytkol absenciu označenia rozhodnutia o predpísaní poistného, absenciu argumentácie ohľadom aplikácie § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. na vec a dopadu rozhodnutia o povolení splátok na preskúmané rozhodnutie, ktoré však reálne v danom rozhodnutí sú obsiahnuté (a sú uvedené práve na chýbajúcej strane 3), viedla kasačný súd k záveru, že krajský súd pri preskúmaní rozhodnutia vychádzal z jeho neúplnej verzie nachádzajúcej sa v súdnom spise. NSS SR uložil krajskému súdu v ďalšom konaní dôsledne preskúmať rozhodnutie žalovanej na základe jeho úplnej verzie obsiahnutej v administratívnom spise a následne rozhodnúť v súlade so stavom veci tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé a dostatočne odôvodnené

pri zohľadnení osobitosti veci. Najvyšší správny súd je toho názoru, že v tomto prípade nie je vhodné v ďalšom konaní aplikovať ustanovenie § 140 SSP.

17. Najvyšší správny súd ďalej správne mu súdu uložil zaoberať sa a vysporiadať sa aj s právnou stránkou veci vo vzťahu k zákonnosti preskúmaných rozhodnutí Sociálnej poisťovne a zohľadnil nie iba doslovné znenie zákona (§ 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), ale i jeho účel a zmysel premietnutý do jednotlivých ustanovení, v kontexte ich reálneho dopadu na práva účastníkov. Najvyšší správny súd konštatoval že došlo k naplneniu kasačného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP tým, že predčasne (nesprávne) aplikoval ustanovenie § 191 ods. 1 písm. d) SSP na danú vec.

V. Pojednávanie

18. V zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z.z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 398/2022 Z.z. prešiel výkon súdnictva od 1. júna 2023 z krajských súdov na správne sudy vo všetkých veciach, a to z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Z uvedeného dôvodu je spis Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/161/2017 vedený na Správnom súde v Bratislave pod sp. zn. BA-5S/161/2017. Po vrátení veci kasačným súdom na ďalšie konanie a rozhodnutie bola veci na Správnom súde v Bratislave pridelená sp. zn. 2S/13/2023.

19. Správny súd v Bratislave ako súd vecne a miestne príslušný podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z.z. v spojení s § 10 a § 13 SSP rozhodol vo veci na pojednávaní dňa 22.05.2024 rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu a žalovaného. Právny zástupca žalobcu a žalovaný boli na pojednávanie riadne a včas predvolaní, svoju neúčast' ospravedlnili a súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti.

VI. Relevantná právna úprava

20. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

21. Podľa § 3 ods. 1 SSP na účely tohto zákona sa rozumie a) administratívnym konaním postup orgánu verejnej správy v rámci výkonu jeho pôsobnosti v oblasti verejnej správy pri vydávaní individuálnych správnych aktov a normatívnych správnych aktov, b) rozhodnutím orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorý je formálne označený ako rozhodnutie alebo je za rozhodnutie považovaný podľa osobitného predpisu a zakladá, mení, zrušuje alebo deklaruje práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby, alebo sa jej priamo dotýka, c) opatrením orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté, d) nečinnosťou orgánu verejnej správy stav, keď orgán verejnej správy protiprávne nepokračuje v začatom administratívnom konaní, alebo stav, keď orgán verejnej správy protiprávne z úradnej povinnosti nezačal administratívne konanie, e) iným zásahom orgánu verejnej správy faktický postup vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté; iným zásahom je aj postup orgánu verejnej správy pri výkone kontroly alebo inšpekcie podľa osobitného predpisu, ak ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

22. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

23. Podľa § 177 ods. 1 SSP správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

24. Podľa § 491 ods. 1 SSP ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa odseku 2 právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

25. Podľa § 493e SSP konania začaté a neskončené do 30. júna 2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30. júna 2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.

26. Podľa § 141 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poisťné, sú povinné poisťné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

27. Podľa § 142 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. poisťné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak. Zaplatením pohľadávky na poisťnom postúpení podľa § 149 sa podmienka zaplatenia poisťného považuje na účely nároku na dávku za splnenú.

28. Podľa § 143 ods. 1 vety prvej zákona č. 461/2003 Z.z. poisťné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poisťné.

29. Podľa § 146 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Sociálna poisťovňa môže na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poisťné povoliť splátky dlžných súm pre platobnú neschopnosť tejto osoby, ak dôvodne možno predpokladať, že v období nie dlhšom ako 18 mesiacov bude schopná zaplatiť dlžné sumy poisťného a ak je už v čase rozhodovania o povolení splátok týchto dlžných súm schopná plniť odvodové povinnosti.

30. Podľa § 146 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v rámci povolenia splátok dlžných súm Sociálna poisťovňa uvedie aj zvýšenie dlžných súm o úrok vo výške trojnásobku ročnej základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej ku dňu povolenia splátok dlžných súm. Ak trojnásobok základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky nedosiahne 10%, použije sa ročná úroková sadzba 10%.

31. Podľa § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. na povolené sumy splátok dlžných súm sa ustanovenie o predpísaní penále nepoužije.

32. Podľa § 178 písm. a) bod 10. zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o povolení splátok dlžných súm poisťného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty a penále.

33. Podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. do pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať v prvom stupni patrí do pôsobnosti pobočky.

34. Podľa § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

35. Podľa § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

36. Podľa § 210 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačné zložky Sociálnej poisťovne vydávajú rozhodnutie vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a) a v § 179 ods. 1 písm. a) a b).

37. Podľa § 210 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. organizačné zložky Sociálnej poisťovne sú povinné rozhodnúť vo veciach uvedených v odseku 1 najneskôr do 60 dní od začatia konania, v mimoriadne zložitých prípadoch možno túto lehotu predĺžiť najviac o 60 dní, čo treba oznámiť účastníkom konania.

38. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poisťné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

39. Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eura.

VII. Posúdenie veci správnym súdom

40. Správny súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a administratívneho spisu žalovaného orgánu verejnej správy a orgánu verejnej správy nižšieho stupňa, preskúmal v rozsahu uplatnených žalobných bodov (§ 134 ods. 1 SSP) napadnuté rozhodnutie, ako aj priebeh administratívneho konania predchádzajúci jeho vydaniu, vychádzajúc zo stavu, ktorý existoval v čase právoplatnosti rozhodnutia (§ 135 ods. 1 SSP), a dospel k záveru, že správna žaloba je dôvodná.

41. Z procesného aspektu správny súd nevidel dôvod na prerušenie konania podľa § 100 ods. 1 písm. b) SSP, nakoľko považoval návrh žalobcu na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov Ústavnému súdu SR za neopodstatnený.

42. Správny súd dospel k záveru, o ústavnej súladnosti zákonom stanovenej výšky penále, pričom táto sama o sebe neporušuje žiadne práva účastníka konania. Ustanovenie § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ukladá povinnosť platiť penále vo výške 0,05% za každý deň omeškania, t.j. 18,25% ročne, ktorú výšku nepovažuje správny súd za neprimeranú, a ani neproporcionálnu pri porovnaní s výškou úrokov v súkromnoprávných vzťahoch.

43. Zmysel a účel ust. § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. spočíva predovšetkým v postihnutí povinného subjektu, ktorý si svoju povinnosť platiť poisťné a príspevky riadne a včas neplní, tento účel však nie je absolútny a pripúšťa aj výnimku, vyplývajúcu z ust. § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. ktoré túto prísnosť primerane zmierňuje, keď povinným subjektom, ktorý svoju povinnosť riadne a včas nesplnil a bolo im na základe § 146 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. povolené dlžnú sumu splácať, použitie penále vylučuje v prípade povolených súm splátok a tieto podľa § 146 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. nahrádza miernejšou sadzbou trojnásobku základnej úrokovej sadzby ECB s dolnou hranicou minimálne 10%.

44. V súvislosti s právnou povahou penále správny súd zastáva názor, že penále vo svojej podstate a účelu, ktorý plní, predstavuje určitý zákonom predpokladaný následok postihujúci povinný subjekt pre prípad, že si svoje povinnosti nesplní riadne a včas; v prípade že sa povinný subjekt dostane do omeškania s riadnym a včasným platením poisťného a povinných príspevkov, tejto skutočnosti následne zodpovedá povinnosť Sociálnej poisťovne plynúca z ustanovenia § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. predpísať penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici [„(...) Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného a príspevkov (...)]. Penále má povahu sankčného úroku postihujúceho dlžníka s plnením svojej povinnosti s tým, že jeho právna existencia a súčasne aj samotná výška je plne závislá od právnej existencie primárnej pohľadávky – poisťného a povinných príspevkov, t. j. sleduje jej osud.

45. Vzťah medzi poisťným (a povinnými príspevkami) na jednej strane a penále na strane druhej je vzťahom z pohľadu penále determinovaný akcesoritou, keď samotná existencia (a následne aj samotná výška) penále v prvom rade závisí od existencie svojho „právneho základu“, majúcim v tomto konkrétnom prípade podobu včas neuhradeného poisťného, prípadne povinných príspevkov.

46. Penále má povahu sankčného úroku, avšak táto sankčná povaha nedosahuje intenzitu chápanú v rovine „trestnej“, teda v rovine vecne spadajúcej pod režim správneho trestania; nejde o sankciu za priestupok, za správny delikt, prípadne za iné podobné protiprávne konanie (§ 194 a nasl. SSP). Pri stanovení výšky penále, prípadne pri stanovení, či Sociálna poisťovňa vôbec pristúpi k predpisu penále Sociálna poisťovňa nedisponuje voľnou mierou uváženia a rovnako sa na jej postupy neuplatňujú zásady trestného práva hmotného (predovšetkým princíp subsidiarity sankčného postihu, princíp proporcionality kladúci dôraz jednak na primeranosť uloženej sankcie z hľadiska jej účelu a jednak na individualizáciu sankcie). Je síce pravdou, že ustanovenie § 240 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2004 upravovalo možnosť Sociálnej poisťovne odpustiť na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby a právnickej osoby povinnej odvádzať poisťné v odôvodnených prípadoch povinnosť zaplatiť penále alebo znížiť penále, ak tieto osoby zaplatili dlžné sumy poisťného najneskôr v deň podania tejto žiadosti a v období odo dňa doručenia žiadosti do dňa vydania rozhodnutia o žiadosti, odvádzali poisťné včas a v správnej sume, avšak táto (diskrečná) právomoc bola Sociálnej poisťovni odňatá zákonom č. 721/2004 Z. z. účinným od 1.1.2005. Počnúc týmto dátumom zostala vo vzťahu k Sociálnej poisťovni zachovaná voľná miera uváženia len vo vzťahu k možnosti povoliť splátky dlžných súm poisťného pre jej platobnú neschopnosť alebo z iného dôvodu, pre ktorý by jej vznikla platobná neschopnosť, a to na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvieť poisťné, čo možno v súlade s § 146 v spojení s § 241 zákona č. 461/2003 Z. z. analogicky aplikovať aj na oblasť penále. V neskoršom období už sám zákonodarca prostredníctvom inštitútu tzv. generálneho pardonu upravoval v niekoľkých časových štádiách odpustenie povinnosti zaplatiť penále s tým, že (s výnimkou § 293bj zákona č. 461/2003 Z. z.) už Sociálna poisťovňa nedisponuje diskrečnou právomocou čo do rozhodnutia o tom, či uloží povinnosť zaplatiť penále, alebo nie (pozri § 293ap, § 293bl, prípadne pomerne aktuálny generálny pardon upravený v § 293fz zákona č. 461/2003 Z. z.). To, že penále upravené v zákone č. 461/2003 Z. z. nemožno chápať ako súčasť správneho trestania možno nepriamo odvodiť aj od ďalšej skutočnosti vychádzajúcej zo samotnej definície správneho trestania ako činnosti orgánov verejnej správy v rámci vyvodzovania administratívno-právnej zodpovednosti vyjadrujúcej vzťah medzi páchatelom správneho deliktu (vo všeobecnom ponímaní) na jednej strane a štátom, respektíve štátom reprezentovaným subjektom (tu Sociálna poisťovňa) na strane druhej. Ide teda o dvojstranný právny vzťah existujúci medzi oprávneným subjektom a povinným subjektom, pričom podmienka vzniku takéhoto vzťahu vychádza v prvom rade z porušenia právnej povinnosti stanovenej príslušnou normou správneho práva, ktorá predpokladá za takéto porušenie administratívnu sankciu. Je síce pravdou, že v predmetnej veci sa jedná o dvojstranný právny vzťah jestvujúci medzi žalobcom (povinný subjekt) a Sociálnou poisťovňou (oprávnený subjekt), je však potrebné si uvedomiť, že zákon č. 461/2003 Z. z. v ustanovení § 241a upravuje aj penále, ktoré je povinná platiť samotná Sociálna poisťovňa, to znamená „v trestnom“ ponímaní oprávnený subjekt - vykonávateľ verejnej správy, ktorá skutočnosť už sama o sebe naznačuje, že penále tak ako je upravené v zákone č. 461/2003 Z. z. nie je možné považovať za sankciu v rámci režimu správneho trestania. Navyše penále upravené v § 240 a v § 241a zákona č. 461/2003 Z. z. plnia obdobnú funkciu - postihujú dlžníka, ktorý je v omeškaní s riadnym a včasným platením poisťného a povinných príspevkov (§ 240), prípadne príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (§ 241a).

47. Podľa názoru správneho súdu má navyše penále na rozdiel od sankcie skôr kompenzačný charakter, prostredníctvom ktorého sa kompenzuje ekonomická ujma, ktorá vznikla na verejnom rozpočte tým, že nebolo poisťné zo strany fyzickej osoby, alebo právnickej osoby zaplatené riadne a včas. V tomto smere možno podporne odkázať na rozsudok veľkého senátu najvyššieho správneho súdu z 27. septembra 2023, sp. zn. 1SVs/5/2022 (bod 31), podľa ktorého „Ustanovenie § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. viaže penále výlučne na neodvedenie poisťného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v určenej lehote vôbec alebo v správnej výške. Podľa citovaného ustanovenia je sadzba penále určená na 0,05% denne, teda 18,25 až 18,3% ročne, a určuje sa výlučne z dlžnej sumy (teda zo sumy poisťného, s ktorého odvedením je povinná osoba v omeškaní). Jeho výška je tak závislá výlučne od dlžnej sumy a trvania omeškania, ktoré sa podľa citovaného ustanovenia končí okamihom, kedy príslušná platba dôjde na účet žalovaného alebo sa zaplatí v hotovosti, prípadne exekútorovi. Ide teda dôsledne len o obdobie, počas ktorého žalovaný nemá v príslušnom fonde (§ 158 citovaného zákona) k dispozícii finančné prostriedky z poisťného, pretože ich stále má u seba (a podľa okolností užíva) povinná osoba. Podľa veľkého senátu tak penále podľa citovaného ustanovenia predstavuje osobitný kompenzačný inštitút, ktorý má kompenzovať ujmu Sociálnej poisťovne a prospech povinnej osoby z oneskoreného zaplatenia poisťného (...).“

48. Možno preto uzavrieť, že penále upravené v zákone č. 461/2003 Z. z. predstavuje z právneho predpisu vyplývajúci dôsledok porušenia povinnosti uhradiť poisťné (a povinné príspevky) riadne a včas. Vzniká v každom prípade oneskorenej platby poisťného (a povinných príspevkov). Pohľadávka na penále vzniká na základe zákona a pri poznaní výšky poisťného a povinných príspevkov, dňa jeho splatnosti, doby trvania omeškania a percentuálnej sadzby, ktorá v danom prípade vyplýva priamo zo zákona, je táto pohľadávka určiteľná čo do svojej výšky ku ktorémukoľvek dňu omeškania bez toho, aby bola striktno formalizovaným postupom vyúsťujúcim do vydania rozhodnutia zo strany Sociálnej poisťovne aj predpísaná.

49. Princíp proporcionality znamená primeraný vzťah medzi cieľom (účelom) sledovaným štátom a použitými prostriedkami. V týchto súvislostiach cieľ (účel) sledovaný štátom smie byť sledovaný; prostriedky, ktoré štát použije, smú byť použité; použitie prostriedkov na dosiahnutie účelu je vhodné; použitie prostriedkov na dosiahnutie účelu je potrebné a nevyhnutné.

50. Správny súd považoval za legitímne, aby cieľ sledovaný zakotvením výšky penále na 0,05% denne, t.j. 18,25% ročne – včasné a riadne platenie poisťného a povinných príspevkov – bol dodržaný, pričom penále ako nástroj na dosiahnutie takéhoto cieľa môže byť použité. Stanovenie takéhoto právneho nástroja je vzhľadom na všetky okolnosti danej právnej úpravy vhodné, potrebné a nevyhnutné. Adresát právnej normy môže legitímne očakávať, že v prípade viac ako 5-ročného úplného omeškania s platením poisťného a povinných príspevkov môže výška takejto sankcie dosiahnuť výšku pôvodného dlhu. To isté však platí aj v prípade súkromnoprávných úrokov z omeškania, ktoré napríklad v prvom štvrtroku 2008 dosahovali v občianskoprávných vzťahoch výšku 8,5 % a priemerná hodnota RPMN výšku 28,13 %, t.j. že nariadenie vlády SR č. 87/1995 Z.z. stanovovalo maximálny limit sankcii za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov na trojnásobok sadzby úrokov z omeškania: 25,5% ročne.

51. V takomto prípade nemožno o výške stanovených penále uvažovať ako o neproporcionálnej, resp. zakladajúcej nerovnosť medzi súkromnoprávnymi subjektami a štátom. Je potrebné poznamenať že výška penále vyjadrená výškou 0,05% denne nemôže mať na povinný subjekt bez ďalšieho prekvapivý a likvidačný účinok, nakoľko jeho výška je mu od prvého dňa omeškania známa a výšku pôvodného dlhu dosiahne len pri neplnení zákonom stanovenej povinnosti po dobu viac ako 5 rokov. Pričom nie len sankčné úroky v súkromnoprávných vzťahoch, ale aj samotné úroky ako cena úverov v súkromnoprávných vzťahoch v histórii Slovenskej republiky (poskytovaných predovšetkým bankami) dosahovali neraz vyššie sadzby (za súčasného predpokladu súladu s dobrými mravmi, t.j. nepresahujúcimi priemernú výšku úrokov poskytovaných bankami o viac ako 100%). Ustanovením § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. tak podľa názoru správneho súdu neboli stanovené neprimerane vysoké penále, ktoré by neústavne zasahovali do základných práv a slobôd.

52. K námietkam žalobcu týkajúcim sa ústavnej nesúladnosti ust. § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. správny súd uvádza, že Ústavný súd SR sa vo svojej doterajšej judikatúre už priklonil k zásade prednosti ústavne konformného výkladu, čo v konaní o súlade právnych predpisov vyjadril v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 15/98: „Keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 Ústavy SR a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy Ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s Ústavou SR.“ Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06). Dotknuté ustanovenie § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. je možné vykladať aj ústavnokonformne, preto nie je v rozpore s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavou SR.

53. Nakoľko aj v konaní pred správnym súdom sa pri aplikácii § 25 SSP použije § 162 ods. 3 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 100 ods. 1 písm. b) SSP súd rozhodne spolu s rozhodnutím vo veci samej, zamietol správny súd návrhu žalobcu na prerušenie konania v bode I. výroku tohto rozsudku.

54. K meritu správny súd uvádza, že zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že pobočka žalovaného vyrubila žalobcovi penále za poistné okrem iného aj za mesiace júl a august 2008. Žalobca však nenamietol premlčanie práva predpísať penále ani pred vydaním tohto rozhodnutia, ani v odvolaní proti nemu. Urobil tak až v správnej žalobe žalovaný tak nebol povinný sa zaoberať otázkou premlčania, pokiaľ ju žalobca počas administratívneho konania pred ním nenamietol, a po právoplatnom predpísaní sporného penále už takúto námietku nie je možné uplatniť. Preto rozhodnutie nemôže byť „nezákonné“ len preto, že sa premlčaním nezaoberala (k tomu bližšie pozri rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1SVs/5/2022 zo dňa 27.9.2023).

55. Z obsahu administratívneho spisu správny súd zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava, vydala dňa 9.9.2015 rozhodnutie č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX, ktorým žalobcovi predpísala za obdobie júl 2005 až december 2008 penále v sume 6.745,83 €. Toto rozhodnutie obsahuje všetky formálne náležitosti v zmysle § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. (písomná forma, výrok, odôvodnenie, poučenie, identifikačné údaje organizačnej zložky, ktorá rozhodnutie vydala, dátum vydania rozhodnutia, meno a priezvisko účastníkov konania, odtlačok úradnej pečiatky, podpis s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby). Výrok rozhodnutia pobočky obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo [§ 178 ods. 1 písm. a) deviaty bod, § 240 zákona č. 461/2003 Z. z.] i lehotu na plnenie vrátane identifikačných údajov k platbe. Poučenie obsahuje údaj, že sa možno proti rozhodnutiu odvolať, v akej lehote a kde možno odvolanie podať, jeho účinky, čo je v súlade so zákonom. V odôvodnení rozhodnutia však absentuje označenie právneho titulu pre rozhodnutie (t. j. čo je jeho podkladom - označenie rozhodnutia, ktoré predchádzalo prepísaniu penále rozhodnutie o predpísaní poistného, či žalobca poistné zaplatil alebo nezaplatil), na to nadväzujúce logické odôvodnenie a v súvislosti s ním zákonné ustanovenia. Nie sú v ňom obsiahnuté ani informácie k obsahu prílohy a chýba v ňom i vysporiadanie sa pobočky so žiadosťou o povolenie splátok podanou žalobcom dňa 8. januára 2014. V prílohe k rozhodnutiu sú identifikované jednotlivé mesiace (júl 2005 až december 2008) spolu s výškou poistného a príspevkov, dátumom ich splatnosti, výškou penále i dátumom zaplatenia poisteného a príspevkov avšak absentuje v nej (rovnako tak v odôvodnení rozhodnutia) spôsob, akým sa pobočka dopracovala k výške dlžnej sumy poistného a príspevkov.

56. Na základe odvolania žalobcu žalovaný vydal dňa 21.12.2015 rozhodnutie č. XXXXX-X/XXXX-XX, ktorým odvolanie zamietol a rozhodnutie pobočky potvrdil. Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia je vyznačená dňa 20.1.2016 Napadnuté rozhodnutie obsahuje všetky formálne náležitosti, a poučenie. V napadnutom rozhodnutí sa nachádza označenie rozhodnutia o predpísaní poistného (t. j. označenie právneho titulu – podkladu rozhodnutia), spolu s dňom jeho právoplatnosti (str. 3), rozhodnutie obsahuje i zákonné ustanovenia a úvahy žalovaného v súvislosti s (ne)aplikáciou § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. a jej dôvodmi (str. 3), ktoré spočívali v tom, že povolenie splátok sa netýkalo poistného za obdobie júl 2005 - december 2008, ale iného obdobia, teda nemohlo mať žiaden dopad na danú vec. Absentujú však skutkové zistenia, informácie týkajúce sa prílohy a jej údajov, vysporiadanie sa so žiadosťou žalobcu o povolenie splátok poistného, ako aj vysvetlenie spôsobu, akým sa žalovaný dopracoval k výške dlžnej sumy poistného a príspevkov, z ktorých bolo vypočítané penále.

57. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava č. 1100-81012-GC13/2014 zo dňa 29. 10. 2014, ktorým boli žalobcovi povolené splátky poistného v zostatkovej výške 4.999,86 € a úrokov v sume 274,08 € (č. I. 20 súdneho spisu), sa nevzťahuje na poistné predpísané žalobcovi rozhodnutím č. XXX-XXXXXXXXXX-XXXX/XX zo dňa 5.12.2013 za obdobie júl 2005 - december 2008 (odsek 3. tohto rozhodnutia). Žalovaný vychádzajúc z toho, že poistné predpísané uvedeným rozhodnutím bolo v plnom rozsahu zaplatené, nepovažoval za potrebné rozhodnúť o žiadosti žalobcu o povolenie splátok vo vzťahu k tomuto poistnému. Tým žiadosť žalobcu odignoroval. Ako už v zrušujúcom rozsudku upozornil kasačný súd žalovaný nielen že nerozhodol o žiadosti žalobcu o povolenie splátok poistného v zákonom stanovenej lehote (§ 210 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.), ale nerozhodol vôbec, hoci mu to zákon výslovne ukladá.

58. Žalovaný v rozhodnutí tvrdí, že žiadosť žalobcu o povolenie splátok bola doručená až dňa 6. 10. 2014. Z obsahu administratívneho spisu však vyplýva, že „žiadosť sa stratila“, pričom žalobca preukázateľne tvrdil a dokladoval, že bola doručená žalovanému dňa 9. januára 2014 (č. I. 19 súdneho spisu) a opakovane dňa 5.2.2014. Ide teda o zrejmu chybu na strane žalovaného, na ktorú nesmie doplácať žalobca.

59. Bez opomenutia nemôže zostať ani skutočnosť, že žalobca zaplatil predpísaného poistné až v rámci exekučného konania, iniciovaného žalovaným napriek tomu, že žalobca požiadal o povolenie splátok, a žalovaný na túto žiadosť vôbec reflektoval.

60. Zmysel a účel ust. § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. spočíva predovšetkým v postihnutí povinného subjektu, ktorí si svoju povinnosť platiť poistné a príspevky riadne a včas neplní. Tento účel však nie je absolútny a pripúšťa aj výnimku, vyplývajúcu z ust. § 146 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré túto prísnosť primerane zmierňuje, a ak povinný subjekt požiada o povolenie zaplatiť poistné môže sa legitímne domnievať, že penále zo súm povolených splátok platiť nebude a nahradí ho inštitút miernejší podľa ust. § 146 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z.

61. Nesplnenie zákonnej povinnosti žalovaného rozhodnúť v zákonom stanovenej lehote viedlo v danej veci k tomu, že žalobcovi nielenže neboli povolené splátky, ale navyše bola voči nemu uplatnená sankcia za nesplnenie povinnosti v inej výške, než by mu v rámci povolenia splátok mohla byť v tom čase uložená (ročná výška úrokov podľa § 146 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. (10%) je podstatne a výrazne nižšia v porovnaní s ročnou výškou penále podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. (18,25%) a bol voči nemu uplatnený nútený výkon rozhodnutia, ktorý znamenal navýšenie jeho výdavkov. Takýto následok (ne)konania žalovaného o žiadosti žalobcu o povolenie splátok poistného, resp. konania v rozpore so zákonom, majúci dopad na postavenie žalobcu, jeho práva, finančnú spôsobilosť a v konečnom dôsledku i na jeho podnikateľskú činnosť, nie je v súlade so všeobecným princípom spravodlivosti ani so zásadou, že právo nesmie byť založené na nepravosti, t. j. konanie v rozpore so zákonom a ignorancia zákona nemôžu viesť k zákonnému rozhodnutiu. Uvedená vada mala priamy vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, keďže nebolo aplikované správne ustanovenie o výške penále, keďže žalobca požiadal o povolenie splátok a žalovaný o nej nerozhodol pred vydaním napadnutého rozhodnutia.

62. Správny súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že žalovaný rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré malo za následok vydanie nezákonného rozhodnutia čo je dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia ako aj prvostupňového rozhodnutia, ktoré má rovnaké vady, podľa § 191 ods. 1 písm. c/, ods. 3 písm. a/ SSP a vrátenie veci orgánu verejnej správy prvého stupňa na ďalšie konanie.

63. Podľa § 191 ods. 6 SSP, právnym názorom, ktorý vyslovil správny súd v zrušujúcom rozsudku, je orgán verejnej správy v ďalšom konaní viazaný. Ak orgán verejnej správy v ďalšom konaní nepostupoval v súlade s právnym názorom správneho súdu a správny súd opätovne zrušil rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy z tých istých dôvodov, môže správny súd i bez návrhu v zrušujúcom rozsudku uložiť orgánu verejnej správy pokutu. V ďalšom konaní žalovaný posúdi žiadosť žalobcu o povolenie splátok poistného a až následne rozhodne vo veci vyrubenia penále.

64. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 167 SSP v spojení s § 467 ods. 3 SSP a úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania pred správnym súdom a kasačným súdom v plnom rozsahu voči neúspešnému žalovanému. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

65. Toto rozhodnutie senát Správneho súdu v Bratislave prijal pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať kasačnú sťažnosť v lehote jeden mesiac od jeho doručenia na Správny súd v Bratislave (§ 493e SSP). Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

V kasačnej sťažnosti sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 57 SSP) uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy bolo napadnuté rozhodnutie doručené sťažovateľovi, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (sťažnostné body) a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

V konaní o kasačnej sťažnosti musí byť sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ v zmysle § 449 ods. 1 SSP zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Povinné zastúpenie advokátom v kasačnom konaní sa nevyžaduje, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (písm. a/); ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/ (písm. b/); je žalovaným Centrum právnej pomoci (písm. c/).